

UOT 930.2

SUMQAYIT NEFT-KİMYA SƏNAYESİNİN İNKİŞAF TARİXİ (XX əsrin 70-ci illərinin birinci yarısı)

ALIYEV RAMAL ALI oğlu

Sumqayıt Dövlət Universiteti, doktorant

Ramal.aliyev.314@mail.ru

Açar sözlər: kimya müəssisələrinin yaradılması, neft-kimya sənayesi, kimya istehsalat sahələri, müasir texnologiya

XX əsrin 70-ci illərinin əvvəllərində Azərbaycanda kimya sənayesinin qarşısında duran həlli vacib məsələləri diqqətlə araşdıran Heydər Əliyev ilk növbədə bu sahənin bütün texniki- iqtisadi və sosial baxımdan yeniləşdirilməsi proqramının yaradılması işini təşkil etməklə kimya sənayesinin inkişaf konsepsiyasının əsasını qoydu... Hərdər Əliyev ittifaq rəhbərliyindən təkidlə Azərbaycanın kimya və neft-kimya strukturlarının təkmilləşdirilməsini, mənəvi və fiziki baxımdan köhnəlmiş, aşınmış istehsalat sahələrinin ləğv edilib əvəzində müasir, iri tonnajlı tullantısız texnologiyaya malik müəssisələrin yaradılmasını, eyni zamanda, texniki və təbiəti mühafizə obyektlərinin tikintisini həyata keçirməyə imkan verən həlledici qərarların qəbulunu tələb edirdi. Ulu öndər müəllifi olduğu konsepsiyanın, kimyanın yüksəliş proqramının tam həyata keçirilməsi üçün məhz özünün şəxsi təklifi və təkidi ilə o zaman keçmiş ümumittifaq fondundan böyük həcmdə kapital qoyuluşu ayrıldı [7].

Sumqayıt əvvəllər energetiklər, inşaatçılar, metallurqlar şəhəri adlandırılırdı. Yeni-yeni kimya müəssisələrinin işə salınması ona daha bir ad verdi: kimyaçılar şəhəri. Bu adın qazanılmasında Üzvi məhsullar zavodunun xüsusi rolu vardır. Bu müəssisənin təməli 1960-cı ildə qoyulmuşdur. 400 hektardan çox sahəni əhatə edən tikintinin əhatə dairəsi sürətlə genişlənmişdir. Burada 100-dən çox sex tikilmişdir və 40-dan çox kimya məhsullarının hazırlanması nəzərdə tutulmuşdur. 1968-ci ildə Sumqayıtda polimer tikinti materialları kombinatı tikilmişdir. Abşeron neftinin tullantıları əsasında kombinatda müxtəlif polimer materiallarının istehsalı nəzərdə tutulmuşdur [26].

Sumqayıt kimyaçıları 1974-cü ilin dekabrın 5- də illik planı yerinə yetirmişlər. Ardıcıl olaraq şərfəli tədbirlər həyata keçirən kimyaçılar məhsulun dəyərini orta hesabla 12 faiz aşağı salmış, əmək məhsuldarlığını 33.6 faiz yüksəltmişlər. Ümumiyyətlə, ilin əvvəlindən məhsulun maya dəyərini aşağı salınması, əmək məhsuldarlığının 45,2 faiz yüksəldilməsi, elektrik enerjisinə, xammala və digər materiallara qənaət olunması hesabına 250 min manat əlavə mənfəət götürülmüşdür.

Benzin və qazayırma sexinin əmək məhsuldarlığının 31,7 faiz artması, məhsulun maya dəyərini 19-12 faiz arasında aşağı salınması, elektrik enerjisi xərclərinə 120 min manat qənaət olunması 450 min manatdan çox əlavə gəlir qazanmağa imkan vermişdir [5]. Sintetik Kauçuk zavodunun etilen sexinin 1971-ci ildə qəbul etdiyi sosialist öhdəliyində beşillik planı noyabrın 7-də yerinə yetirməyi qərara almışlar. Lakin əməkçilərin işgüzarlığı və fəallığı nəticəsində beşillik plana iyul ayının 19-da əməl olunmuşdur. Yekun ilinin yarımili ərzində məhsulun maya dəyəri 3,2 faiz aşağı salınmışdır [10].

Sintetik Kauçuk zavodu izobutulen istehsalatı sexinin əməkçiləri Ümumittifaq sosializm yarışında mütəşəkkil iştirak edir, daim yüksək istehsalat göstəriciləri qazanırlar. Onlar hələ 1974-cü il iyulun 13-də 7 aylıq dövlət planını və sosialist öhdəliklərini təmin edərək avqust ayının hesabını vaxtından 17 gün aşmağa nail olmuşlar [20].

Sovet Azərbaycanının 40 illiyi adına Sintetik kauçuk zavodu kimya sənayesi müəssisələri arasında mühüm yer tutur. Doqquzuncu beşillik müəssisə üçün yüksəliş dövrü olmuşdur. Kimyaçılar Ümumittifaq sosializm yarışında daim fəal iştirak etmişlər. Kimyaçılar tapşırıqdan

əlavə, on milyonlarla manatlıq məhsul satmış, divinilin, stirokun, kauçukun maya dəyərini 25 faiz, butil kauçukun maya dəyərini isə 6 dəfə aşağı salmış, 10 milyon manatlıq əlavə gəlir qazanmışlar. Onuncu beşillik ərzində doqquzuncu beşilliyə nisbətən 20,7 milyon manat çox əlavə gəlir götürmək planlaşdırılmışdır [14].

Sumqayı Sintetik kauçuk zavodunun kollektivi 1975-ci ilin və bütövlükdə doqquzuncu beşilliyin dövlət planını və sosialist öhdəliklərini müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmişlər. Bu illər ərzində istehsalın həcmi xeyli artmış, əmək məhsuldarlığı yüksəlmiş, mənfəət 4 dəfədən çox olmuşdur [16]. “1976-1980-ci illərdə SSRİ xalq təsərrüfatı inkişafının əsas istiqamətləri”ndə beşillik ərzində kimya və neft-kimya sənayesində məhsul istehsalını 60-65 faiz, sintetik kauçuk buraxılışını, 1,4-1,6 faiz artırmaq, təbii kauçuku tamamilə əvəz edən kauçuklar istehsalının artırılmasına üstünlük verilməsi nəzərdə tutulmuşdur [3].

Sintetik yuyucu vasitələr zavodunun kimyaçıları onuncu beşilliyin birinci ilini zəfərlə yola salmışlar. Ötən il zavodda plandan əlavə, 1 milyon 148 min manatlıq məhsul istehsal olunmuşdur. İstehsalın həcmi 1975-ci ilə nisbətən 20 faiz artmışdır. Kimyaçılar 1976-cı ildə 350 min manata yaxın xammal və materiala qənaət etmişlər. 1977-ci ilin yanvar ayının yekunlarına dair aylıq plan müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilmiş, plandan əlavə, 2 min manatlıq məhsul istehsal edilmişdir [15]. Cənubi Qafqaz neft kimyasının ən böyük müəssisəsi olan Sintetik Kauçuk zavodunda ölkədə ilk dəfə olaraq neft qazlarının emalı əsasında etil spirti, butandan divinil alınmış, kauçukların alınmasının yeni qaydalardan istifadə edilmişdir [22]. Sumqayıt sintetik-kauçuk zavodunun kollektivi 1977-ci ilin plan tapşırıqlarını və sosialist öhdəliklərini uğurla yerinə yetirmişlər. İllik məhsul satışı planı 101,4 faiz yerinə yetirilmiş, əmək məhsuldarlığı 1,8 faiz yüksəlmişdir [27]

Onuncu beşilliyin dördüncü ilinin birinci yarısının kimya müəssisələri üçün göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur: -Sintetik kauçuk istehsalı zavodunda ümumi məhsul istehsalı üzrə 96,5 faiz, məhsul satışı üzrə 98,6 faiz, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ilin əvvəlindən bəri məhsul satışı 103,5 faiz;

- Kimya Sənayesi İstehsalat Birliyi zavodunda ümumi məhsul istehsalı üzrə 95,6 faiz, məhsul satışı üzrə 100,2 faiz, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ilin əvvəlindən bəri 94,4 faiz;

- Üzvi sintez istehsalat birliyində ümumi məhsul istehsalı üzrə 101,5 faiz, məhsul satışı üzrə 102,5 faiz, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ilin əvvəlindən məhsul satışı 107,9 faiz;

- Superfosfat zavodunda ümumi məhsul istehsalı üzrə 100,7 faiz, məhsul satışı 98,4 faiz, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ilin əvvəlindən bəri məhsul satışı 94,4 faiz;

- Sintetik yuyucu vasitələr zavodunda ümumi məhsul istehsalı üzrə 100,1 faiz, məhsul satışı üzrə 101 faiz, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ilin əvvəlindən bəri məhsul satışı 159 faiz;

- Aşqarlar zavodunda ümumi məhsul istehsalı üzrə 101,5 faiz, məhsul satışı üzrə 101,4 faiz, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ilin əvvəlindən bəri məhsul satışı 87,6 faiz [4].

Sumqayıt sintetik yuyucu vasitələr zavodunda 1979-cu ilin doqquz ayında minlərlə ton artıq məhsul istehsal edilmişdir. Məhsul satışı planı 100,3 faiz yerinə yetirilmişdir. Plandan əlavə, 92 min ton məhsul satılmışdır. Sentyabr ayında məhsul satışı planına 101 faiz əməl edilmişdir. Əmək məhsuldarlığı 116,3 faiz olmuşdur. Əlli səmərələşdirici təklif irəli sürülmüş və 39 min 510 manatdan çox iqtisadi fayda götürülmüşdü [17].

1980-ci ildə kimya birliyinin birinci növbə sulfanol istehsalatında yenidənqurma işləri başlamışdır. Quraşdırma işlərinin nəticəsi olaraq İA-320 markalı buxarlandırıcılar yeni İKT-630 markalı buxarlandırıcılarla əvəz olunması, KB-150 markalı kondensatorların yerinə KTQ-630 kondensatorlar qoyulması, ADK-73-40 markalı kompressorlar qoyulması nəzərdə tutulmuşdur.

Sexdə 4 buxarlandırıcı, 3 kondensator, 3 ammoniyak tutumu, 4 kompressor quraşdırılmalı idi. İstehsalatın tam işə salınması əmək məhsuldarlığının yüksəlməsinə, istehsal olunan məhsulun keyfiyyətinə müsbət təsir göstərməli idi [12]. Superfosfat zavodunun 2 sayılı sulfat turşusu sexində yüksək texniki xidmətin nəticəsi olaraq göstərici həmişə yüksək olmuşdur. Təkcə 1981-ci ilin birinci kvartalında öhdəlik hesabına 432 ton məhsul təhvil verilmişdir. Bu 15 min 552 manatlıq

əlavə məhsul deməkdir. Aprel ayında planın 3,3 faizi qədər, yəni 305 ton əlavə sulfat turşusu istehsal edilmişdir [9].

On birinci beşillik ərzində kimya və neft kimya sənayesində məhsul buraxılışının həcmi 30-33 faiz artırmaq nəzərdə tutulmuşdur. Kimyaçılar “1981-1985-ci illərdə və 1990-cı ilədək olan dövrdə SSRİ-nin iqtisadi və sosial inkişafının Əsas istiqamətləri” üzrə bir sıra obyektlərin, o cümlədən üzvi sintez istehsalat birliyində kalium qələvisi kompleksinin, “Polimer-120” qurğusunun, superfosfat zavodunda yeni dənəvər superfosfat istehsalı sexinin istifadəyə hazırlanmasına başlanılmışdır. Sintetik yuyucu vasitələri və aşqarlar zavodlarının yenidən qurulması planlaşdırılmışdır [8].

Kimya müəssisələri üzrə sosialist öhdəliklərinə əsasən Superfosfat zavodunda istehsalı mənimsəmək 1973-cü ilin üçüncü kvartalında Superfosfat zavodunda sadə superfosfat istehsalının mənimsənilməsinə 19,5 faizə, dənəvər superfosfatın istehsalının mənimsənilməsinə 20 faizə qədər çatdırmaq [21]. Superfosfatçılar təsərrüfatın bütün sahələrində müvəffəqiyyət qazanmışlar. Onlar əmək məhsuldarlığını plana qarşı 20 faizdən çox yüksəltməyə keyfiyyəti yaxşılaşdırmağa, çoxlu qənaət yığını toplamaya nail olmuşlar. Bununla yanaşı iki dəfə artırılmış öhdəlik qəbul etmiş və hər ikisini şəərəflə yerinə yetirərək, kənd təsərrüfatına plandan əlavə, 80 min tondan artıq “torpaq vitamini” göndərmişlər.

Ümumiyyətlə, müəssisənin kollektivi hələdici ildə 750 min tondan çox qiymətli kübrə hazırlayıb sovxoz və kolxoz tarlalarına göndərmişdir [29]. İllər keçdikcə Mendeleyev cədvəlində olan maddələrin əksəriyyəti Sumqayıtda istehsal olunmağa başlandı. Kiçik bir əraziyə çoxsaylı kimya müəssisələri yerləşdirildi [25].

Neftdən xalq təsərrüfatına lazım olan 300 növdən çox məhsul alınır. 1970-ci ildə bir dəqiqə ərzində “dövlət anbarı”na 671 ton neft və qaz kondensatı tökülürdüsə, 1975-ci ilin bir dəqiqəsi ərzində 290 ton çox olacaqdır. 1975-ci ilin hər dəqiqəsində artan neftdən hərəsi 250 at gücünə malik 68 traktorun 20 saat işləməsinə kifayət edəcək qədər dizel yanacağı alınacaqdır. 1975-ci ilin hər bir dəqiqəsində hasil olacaq neftin artımını yanacağıya çevirmiş olsaq, 345 kubmetr oduncaya qənaət etmiş olarıq [19]. Superfosfat sexinin kollektivi dörd ay ərzində 263.5 min ton mineral gübrə istehsal etmiş illik sosialist öhdəliyini artıqlaması ilə yerinə yetirmişdir [23].

Ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, Sumqayıt kimyaçıları da təsərrüfatın bu sahəsinə xüsusi diqqət yetirirdilər. Doqquzuncu beşilliyin axırlarında Sumqayıtda kimya və neft kimyası məhsullarının ümumi həcmi 1970-ci ilə nisbətən 70 faiz və ya 390 milyon manat artırılması nəzərdə tutulmuşdur. Bu artım yeni istehsal güclərinin işə salınması, mövcud avadanlığın təkmilləşdirilməsi və s. kimi tədbirlərlə yanaşı, əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi hesabına nəzərdə tutulmuşdur [24].

Kimya sənayesi istehsalat birliyinin müəssisələrində 1974-cü ilin altı ayı ərzində məhsul satışı üzrə plan 101 faiz yerinə yetirilmişdir. Plandan əlavə, 1 milyon manatlıq məhsul satılmışdır. Ümumi məhsul istehsalı üzrə tapşırığa 101.3 faiz əməl olunmuşdur. Keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən məhsul istehsalının həcmi 8,3 faiz yüksəlmişdir. 1973-cü ilin müvafiq dövrünə nisbətən sintetik yuyucu vasitələr zavodunda məhsul istehsalının həcmi 41,3 faiz çoxalmışdır [6]. Superfosfat zavodunun kollektivi 1974-cü ilin əvvəlindən oktyabra qədər 591.300 ton yüksəkkeyfiyyətli gübrə hazırlamışlar. Bu həmin müddət üçün müəyyən edilən plandan 36 min 470 ton çoxdur. Bununla yanaşı, kollektiv 1975-ci il üçün doqquzuncu beşilliyin kontrol rəqəmlərdə nəzərdə tutulduğundan 6 min ton çox gübrə istehsal etməyi və məhsulun həcmi 810 min tona çatdırılması nəzərdə tutulmuşdur. Növbəti ilin dördüncü kvartalı üçün nəzərdə tutulan yeni sulfat turşusu və dənəvər superfosfat istehsalatlarını təşkil edilməsi planlaşdırılırdı [28].

“Münbitlik fabriki”n superfosfatçıları 10 aylıq planı 9 ay yarımında təmin etmişdilər. Onlar həmin müddətə kolxoz və sovxoz tarlalarına öhdəlik hesabına təqribən 1 milyon manatlıq “torpaq vitamini” satmışlar. Superfosfatçılar 1975-ci il üçün gərgin və qarşılıqlı plan qəbul etmiş, illik superfosfat istehsalının həcmi 810 min tona çatdırmağı öhdələrinə götürmüşlər. Kimya sənayesi

istehsalat birliyinin üzvü məhsullar zavodunda da öhdəlik yerinə yetirilmişdir. Burada 3 sayılı istehsalatın kimyaçıları oktyabrın 18-də 10 aylıq qələbə raportu imzalamışlar [2]. 1975-ci ilin birinci yarısında superfosfatçılar məhsul istehsalı planını 115 faiz, satış tapşırığını isə 111,4 faiz təmin etmişlər. Superfosfatçılar keçən ilin eyni dövrünə nisbətən məhsul satışının həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa nail olmuşlar. İstehsalın həcmi 14,9 faiz, satış həcmi 11,3 faiz artmışdır. Ümumiyyətlə, bu dövrdə öhdəlik hesabına 1 milyon 780 min manatlıq məhsul tədarük edilmiş, sifarişçilərə nəzərdə tutulduğundan 1 milyon 224 min manatlıqdan çox torpaq” vitamini” göndərilmişdir. Müəsisədə 17 min 700 ton superfosfat gübrəsi qalmışdır [13].

Superfosfat zavodunun dənəvər superfosfat sexi 1975-ci ilin birinci yarısında planı 127,9 faiz yerinə yetirmişlər. Plandan əlavə, tonlarla məhsul istehsal olunub, kənd əməkçilərinə yola salınmışdır. Kollektiv iyul ayında da səmərəli işləmişdir. Plana 12 faiz əməl olunmuşdur. Kimyaçılar avqust ayının birinci on günlüyündə məhsuldar işləmişlər. Plan 175 faiz yerinə yetirilmişdir [18].

M.Əzizbəyov adına xlorlu üzvü məhsullar zavodundakı 9 sayılı sexin kollektivi sentyabr ayının axırlarından onuncu beşilliyin hesabına işləməyə başlamışlar. Beşillik ərzində sexdə məhsul istehsalı üzrə plana 118,2 faiz əməl edilmişdir. Əmək məhsuldarlığı isə 121 faiz təşkil etmişdir. Öhdəlikdə 9 milyon gəlir əldə etmək nəzərdə tutulmuşdur. Daxili imkanlardan səmərəli istifadə edən kimyaçılar beş ildə 14,2 milyon manat gəlir əldə etmişlər. Superfosfatçılar doqquzuncu beşilliyin yekun ilində səylə çalışmışlar. Sentyabr ayı dənəvər superfosfat sexinin əməkçiləri üçün uğurlu olmuşdur. Aylıq plan 180 faiz yerinə yetirilmişdir [1].

“Münbitlik fabriki”ndə əgər 1971-ci ildə müəsisə üzrə cəmi 12 milyon 286 min manatlıq ümumi məhsul istehsal edilmişdisə, 1974-cü ildə bu rəqəm 24 milyon 87 min manata çatdırılmışdı. Təkcə 1974-cü ildə öhdəlik hesabına 4 milyon 781 min manatlıq məhsul istehsal edilmişdir. Təkcə yekun ilində 109 min 847 ton dənəvər superfosfat, 41 min 783 ton mikroelementləşdirilmiş dənəvər superfosfat istehsal edilmişdir. 809 min sadə superfosfat hazırlanıb kənd əməkçilərinə göndərilmişdir. Doqquzuncu beşillikdə əmək məhsuldarlığı xeyli artmış, istehsal edilmiş gübrənin maya dəyəri aşağı salınmışdır. Əgər 1972-ci ildə 141 səmərələşdirici təklif istehsalata tətbiq olunmuş və 212 min manat gəlir götürülmüşdürsə, 1974-cü ildə səmərələşdiricilərin sayı 202-yə çatdırılmış, əldə edilmiş gəlir isə 6 dəfəyə yaxın artmış, bir milyon 194 min manat olmuşdur. 1972-ci ilə nisbətən 1974-cü ildə istehsalın həcmi 55 faiz artmışdır [11].

Nəticə etibarilə Heydər Əliyevin 1969-cu ildə hakimiyyət başına gəldikdən sonra həyata keçirdiyi tədbirlərin təsiri ilə Sumqayıt neft-kimya sənayesi texniki cəhətdən müasir texnologiyanın tətbiqi ilə yenidən qurulmuş, ekoloji problemlərin azaldılması istiqamətində bəzi tədbirlər həyata keçirilmiş, məhsuldarlıq kəskin şəkildə artmışdır ki, bu da əhalinin sosial problemlərinin həll edilməsi və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün geniş imkanlar yaratmışdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Beşillik plan hazırdır. Sosialist Sumqayıtı. 9 oktyabr 1975-ci il.
2. Həllədicə mərhələ . Sosialist Sumqayıtı. 26 oktyabr 1974-cü il .
3. Həsənov M. Sözüümüz və işimiz. Sosialist Sumqayıtı. 25 mart 1976-cı il.
4. Həsənov T. Beşilliyin addımları. Sosialist Sumqayıtı. 2 avqust 1979-cu il.
5. Xəlilov S. Yekun ilinə vəsiqə. Sosialist Sumqayıtı. 14 dekabr 1974-cü il.
6. İctimai istehsalın səmərəsini yüksəltmək uğrunda .18 iyul 1974-cü il.
7. Kərimov M. Xalq qəzeti. 12 iyun 2009-cu il. №126
8. Kimyanın flaqmanı. Sosialist Sumqayıtı. 13 mart 1982-ci il.
9. Quliyev S. Mayaklar. Sosialist Sumqayıtı. 21 may 1981-ci il.
10. Qüvvələr səfərbərliyə alındıqda. 28 avqust 1975-ci il.
11. Məmmədov E. Məlikov Q. Superfosfatçıların inamlı addımları. Sosialist Sumqayıtı. 21 oktyabr 1975-ci il.

12. Məmmədov T. Hər dəqiqə qiymətlidir. Sosialist Sumqayıtı. 1 iyul 1980-ci il.
13. Nəsirov M. Kollektivimiz mayakdır. Sosialist Sumqayıtı. 22 iyul 1975-ci il.
14. Rəfiyev C. Kimyacıların naliyyətləri və yeni tədbirləri. 30 dekabr 1975-ci il.
15. Rəfiyev Y. Yeni qələbələrə doğru. Sosialist Sumqayıtı. 5 fevral 1977-ci il.
16. Sosialist öhdəlikləri. Sosialist Sumqayıtı. 20 yanvar 1976-cı il.
17. Sosialist Sumqayıtı. 11 oktyabr 1979-cu il.
18. Sosialist Sumqayıtı. 15 avqust 1975-ci il.
19. Sosialist Sumqayıtı. 17 yanvar 1974-cü il.
20. Sosialist Sumqayıtı. 25 iyul 1974-cü il.
21. Sosialist Sumqayıtı. 28 fevral 1970-ci il.
22. Sosialist Sumqayıtı. 6 sentyabr 1977-ci il.
23. Sosialist Sumqayıtı. 18 may 1974-cü il.
24. Sosialist Sumqayıtı. 25 may 1974-cü il.
25. Sumqayıt jurnalı. 2014. № 4. s.17.
26. Sumqayıt nəhəng tikinti meydanıdır. Sosialist Sumqayıtı. 23 noyabr 1974-cü il.
27. Sumqayıt Sintetik Kaucuk zavodu kollektivinin 1978-ci il üçün Sosialist öhdəlikləri. Sosialist Sumqayıtı. 10 yanvar 1978-ci il.
28. Superfosfatçıların yeni qarşılıqlı planı. Sosialist Sumqayıtı. 1 oktyabr 1974-cü il.
29. Superfosfatçıların yeni öhdəliyi. Sosialist Sumqayıtı. 12 yanvar 1974-cu il.

РЕЗЮМЕ

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ НЕФТЕХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СУМГАИТА (первая половина 70-х годов XX века)

Алиев Р.А.

Ключевые слова: создание химических предприятий, нефтехимическая промышленность, химические производственные сферы, современные технологии.

В статье говорится о том, что после прихода Гейдара Алиева к власти, была разработана программа технической и экономической модернизации нефтехимической промышленности Сумгаита, заложена основа концепции развития химической промышленности, усовершенствованы химические и нефтехимические структуры Азербайджана, ликвидированы физически устаревшие производственные сферы и созданы химические предприятия, оснащенные современными технологиями. Статья посвящена исследованию развития отдельных производств химической промышленности Сумгаита с начала 70-х годов.

SUMMARY

DEVELOPMENT HISTORY OF SUMGAYIT PETROCHEMICAL INDUSTRY (The first half of the 70s of the 20th century)

Aliyev R.A.

Key words: creation of chemical enterprises, petrochemical industry, chemical production areas, modern technology

Development of the program of technical and economic modernization of Sumgayit petrochemical industry after Heydar Aliyev's came to power, laying the foundation for the development concept of the chemical industry, improving the chemistry and petrochemical structures of Azerbaijan, liquidation of out-of-date production areas and creation of chemical enterprises with modern technology were mentioned in the article. As a result of carried out measures, the development of separate production of the chemical industry of Sumgayit in the early 70's was researched and investigated.

Daxilolma tarixi:	İlkin variant	13.03.2019
	Son variant	27.03.2019